

153½ Million. Ved at drage Statsformuen fra Statsgjælden vil man altsaa se, at man fik et Underfsud af 117 Millioner med et rundt Tal. Man vil saaledes se, at vor Statsgjæld betydellig oversteeg Statsformue. Ser man nu paa Statsregnskabet, som det er aflagt den 31te Mars 1879, vil man se, at man da havde en Statsgjæld, indenlandss og udenlandss af omtrent 175 Millioner, hvorimod Reserfend og Statsaktiver samt Kassebeholdning var 96½ Million, saaledes, at naar man drager Statsformuen fra Statsgjælden, faar et Underfsud af omtrent 78 Millioner. Drager man nu dette fra det Underfsud, vi havde i 1865, vil man se, at man i den Tid har haft en Fremgang i Statsformuen af ca. 39 Millioner. Det er en Selsfølge, at der i denne Tid ogsaa er bleven anvendt et betydeligt Beløb til Jernbanernes Udvikling; saavidt jeg erindrer, — jeg har ikke mine Optegnelser for dette Tidrum for Haanden i dette Øjeblik, men jeg tror ikke, at det slaar meget fejl, naar jeg siger, at vi siden 1865 have anvendt ca. 50 Millioner til Jernbanernes Udvikling — vi have jo alt anvendt ca. 69 Millioner, men deraf er en Del anvendt før 31te Mars 1865. — Jeg vil ikke indestaa bestemt for dette Tal, 50 Millioner, men jeg antager det for rigtigt, og regner man det for et halvt Aalt, har man altsaa veri en Aktiomasse af 25 Millioner; men jeg skal forøvrigt undlade at tage dem i Betragtning, da det for mig stiller sig saaledes, at vi i regelmæssige gunstige Tidperioder maa gaa saaledes frem, at vi maa kunne bygge vore Jernbaner af vort aarlige Overfsud, og desforuden fremvise en gunstig Balance, da der kan komme Aar, hvor vi maa tyge til Overfsudet til andre Diemed. Naar vi se paa, hvorledes dette Overfsud er kommet tilstede, maa vi ikke glemme, og jeg veed, at det erede Medlem heller ikke glemte det, at vi have haft en ekstraordinær Skat i denne Tid, blandt Andet ved Loven af 5te August 1864, som vi fik i en bestemt Hensigt, nemlig for at vi kunde betale Krigsomkostningerne. Jeg gaar altsaa ud fra, at de Statter, vi have faaet ind i Statskassen i Genhold til denne Lov, have været ekstraordinære, og nævnte Lov har indbragt Statskassen 47½ Million. Vi have i samme Tidrum ved Loven af 25de Juli 1867 faaet et Beløb af ca. 4 Millioner og ved Loven af 2den Juli 1869 et Beløb af ligeledes ca. 4 Millioner tilsammen 55½ Million, og man vil deraf altsaa se, at hvis man ikke havde haft disse ekstraordinære Indtagter for Statskassen, vilde vi have staaet med et Underfsud af 16 Millioner, naar man ser bort fra vore Jernbaner, som jeg mener, vi i gunstige Aar skulle bygge af vort Overfsud, uden at forandre Balancen. Fra en anden Side betragtet tror jeg dog, at man heller ikke skal overvurdere vor Stilling. Hvis der nemlig skulde indtræde en Katastrofe

som den i 1864, ere vi ikke saaledes stillede, at Regjeringen kan sige: Vi have haft ekstraordinære Statter af den og den Dato, og de have givet et Overfsud, saa at vi altsaa ikke nu behøve at ty til nye Statter. Nei, dette vil saa lidt sse, at jeg tværtimod troer, at Staten vil blive nødt til at ty til nye ekstraordinære Statter eller Laan, og at, hvad man end foretager, vil Følgen være, at Udgifterne ville forhøjes, saa at det altsaa ikke synes, at der just er Grund til at betragte vort Overfsud, i saa rosenfarvet et Skær, som man har villet. Jeg er tilbøjelig til at tro, at man hvert Aar overvurderer dette Overfsuds Betydning. Man hører hvert Aar ved første Behandling af Finantsloven vor gunstige finantielle Status lovprise, og dette gjentager sig atter i ikke mindre Grad ved sidste Behandling af Finantsloven. Man faar da gjerne en Fremstilling af, at der er et Overfsud af 5—6—7—8 Millioner, saa at man skulde tro, at vi tilsidst maatte komme til at spømme i lutter Overfsud. Jeg skal ikke komme ind paa, i hvilket Tidrum vi navnlig have faaet dette Overfsud. Jeg skal ikke nævne de aarlige Overfsud for hvert Aar; men vist er det, at det først er fra Aaret 1871 til 1876, at vi virkelig have haft Overfsud. Overfsudene i de øvrige Aar ere mere tilsyneladende end virkelige, det lader sig ikke benegte; men naar vi nu se paa, om vi virkelig i Fremtiden aarlig kunne vente, at Statterne ville flyde lige saa rundeligt og fremvise saa stort et Overfsud paa de aarlige Finantslove som i det af mig nævnte Tidrum, da staa det saaledes for mig, at det er tvivlsomt, om en Del af Statterne i den nærmeste Fremtid ville blive ved at stige, endstjøndt Befolkningen stiger, og de indirekte Statter saaledes ogsaa skulde stige i Forhold dertil, thi der er visse Ting, som Befolkningen trænger til og ikke kan undvære f. Ex. Bygninger og Klæder, og det er to Positioner paa de indirekte Afgifter, som give en væsentlig Indtægt. Altsaa skulde man tro, at som en Følge af, at Befolkningen stiger, skulde ogsaa Indtægterne for Statskassen blive rigere og rigere. Jeg tror dog, at den nærmeste Fremtid neppe vil opvise store Overfsud. For mig staa det saaledes, at af den Kapital, som laa i Jorden 1865, er en væsentlig Del forbrugt. Jeg skal ikke komme ind paa de samme landøkonomiske Betragtninger, som de to første erede Talere anstillede; men jeg vil dog bemærke, at en væsentlig Del af den Kapital, som laa i Jorden, er forbrugt. Det vil sige, at den Produktionsevne, som Jorden da havde i sig, er udtømt, og at man, for at faae det Samme ud af Eiendommene, har maattet give Jorden mere tilbage, end man hidtil har behøvet, og det vil gjentage sig. Det er man kommet til Erkjendelse af i Landbruget, og det glæder mig, at man er kommet til den Erkjendelse, stjøndt jeg beklager, at man flere Steder er kommet temmelig sent til den; men det vil have til Følge, at Over-